

Rak, který má deset noh, náleží ke *korýšům*, jejichž tělo pokryto je vápenitou korou. — *Žížala* a *píjávka* jsou ze třídy *červů*, jejichž tělo složeno jest z velikého množství měkkých kroužků. —

Hlemýžď a *škeble* zastupují u nás třídu *měkkýšů*, jejichž tělo bývá chráněno jednou nebo dvěma skořápkami.

Mimo to je ještě několik tříd drobných zvířat, která však mají pro člověka menší důležitost než třídy jmenované.

38. Dobytek.

K nejdůležitějším domácím zvířatům náleží hovězí dobytek: *býk, vůl, kráva* a *tele*. On lidem poskytuje nejrozmanitější užitek. Hovězí dobytek dává chutné maso, které se na všelijaký způsob připravuje. Loj hovězí za nedostatku másla nahrazuje omastek a potřebuje se ho také v některých řemeslech. — Z hovězích kůží vydělávají koželuzi kůži; z rohů dělají se hřebínky a jiné věci; z kostí se páli spodium či černí kostni a shotovují se z nich knoflíky; z odpadků kožních a kostních vaří se klíž. — Od krav máme mléko, z něhož se připravuje maslo, tvaroh a sýr. — I hovězí hnůj jest rolnictví nevyhnutelně potřebný.

Volů a někdy i krav potřebuje se k tahu; vůl není sice tak obratný a rychlý jako kůň, ale za to je vytrvalý a k tahu břemen i k rolnickým pracím výborně se hodí.

Také skopový či ovčí dobytek, *beran, skopec, ovce* a *jehně*, náleží mezi nejužitečnější zvířata domácí a již v nejdávnější době chovali ovce za příčinou velikého užitku. Zvláště tam, kde nelze pěstovati jinak využítkovati než pastvou, chov skopového dobytka výborně se vyplácí. — Užitek, jehož ovce poskytuje, jest velmi rozmanitý. Mimo vlny máme od ovce mléko a skopové maso na potravu, vydělanou kůži na obuv a na rukavičky, rouno na kožích, lůj na mýdlo a na svíčky, střevo na struny a paznehty na klíž.

Dobytek kozí, *kozel, koza* a *kůzle*, také nám poskytuje rozličný užitek. Koza je hbitá, ráda leze po skalách. Ohryzuje mladé stromky; avšak, ačkoliv je mlsná a výběračná, přece v zimě se spokojí i se suchým listím. Koza často bývá jediným bohatstvím chudých rodin, jež se živí jejím mlékem. — Maso a lůj kozí dobře se spotřebují; kůži vydělává jirehář.